

Kommentit STM:lle eläkesäätö- ja eläkekassalaista (lakisääteinen eläketurva)

Tarkennuksia ja muutoksia vaativat kohdat

2 luvun 4 §

Eläkelaitoksen vähimmäiskoko olisi lain mukaan 150 henkilöä. Miten asia otetaan huomioon, jos tulisi tilanne, jossa työnantajalla olisi vuoden aikana välillä yli 150 henkilöä ja välillä alle. Asiaa ehkä voisi tarkentaa perusteluihin. Lasketaanko vuositasolla keskimääräistä työntekijämäärää, vai lasketaanko se jokaisesta hetkestä, kun työntekijämäärä alittaa 150 henkeä.

Tietoonne: Ottaen huomioon, että Finanssivalvonta edellyttää perustamisessakin selvästi yli alarajan pysyvästi ylittävää määrää esim. 300 henkilöllä noin 320-340 henkilöä, tässäkin käytännön alaraja on perustettaessa korkeampi kuin 150 henkilöä.

2 luvun 6 §

Pykälää ja pykälän perusteluita pitäisi muuttaa sillä tavoin, että eläkekassojen ei tarvitsisi tehdä välitöntä ilmoitusta pelkän osakkaana olevan yhteisön Y-tunnuksen muuttumisesta. Esimerkiksi Apteekkiluvalla apteekkiluvan haltijat vaihtuvat taajaan, mutta toinen viranomaisena eli Fimea valvoo sitä, että Apteekkiluvan haltijalla on lain edellyttämät vaatimukset (tällaisia muutoksia apteekkitoiminnassa on vuodessa noin 80 kappaletta). Yksinomaan tällaisesta muutoksesta ei pitäisi olla tarvetta ilmoittaa Finanssivalvonnalle, koska sama apteekki pysyy edelleen osakkaana ja kaikki apteekin työntekijät. Jos lakiin tehdään tällainen muutos, se vähentää tarpeetonta työtä sekä eläkekassoilla että Finanssivalvonnassa. Lisäksi tässä tapauksessa Apteekkiluvan vaihtumista ei tehtäisi varsinaisen valvojan viranomaisen lisäksi vielä Finanssivalvonnassa. Mainittakoon myös, että Finanssivalvonta ei ole tähän saakkakaan saanut tietoa apteekkiluvan vaihdoksista.

Tämän voisi korvata sillä, että ilmoitus lähetettäisiin joka tapauksessa osana vuosi-ilmoitusta.

2 luvun 8 §, eläkelaitoksen säännöt

Kohdan 9 mukaan säännöissä pitää luetella edustajiston varajäsenet. Laki ei edellytä edustajiston varajäsenten nimeämistä, joten kohtaan pitää tarkentaa mahdolliset varajäsenet tai varajäsenet jos sellaiset on nimetty.

2 luvun 9 §

Laiassa tulisi täsmällisesti todeta, että kelpoisuusvaatimukset eivät koske väliaikaisen hallituksen jäseniä. Olisi tarpeetonta ja kohtuutonta edellyttää väliaikaisen hallituksen jäseniltä ammattitaitoa koskevien kelpoisuusvaatimusten täyttämistä, koska väliaikaisen hallituksen jäsenet eivät tee muuta eläkelaitosta koskevia päätöksiä kuin hoitavat eläkelaitoksen perustamisen, josta työnantaja on tehnyt päätöksen.

2 luvun 15 §

Toivoisimme, että lain perusteluihin täsmennettäisiin, että kannansiirto ei ole asia, joka vaatii kaikkien työnantajien suostumuksen. Lain perusteella on selvää, että kannansiirto sinällään voidaan tehdä yksinkertaisella enemmistöllä. Nyt kuitenkin Finanssivalvonta on vastoin lain tarkoitusta tehnyt tulkinnan ja muuttanut aikaisempaa käytäntöä, että kannansiirron vaatima sääntöjen muutos vaatii kaikkien työnantajien suostumuksen. Tämä ei ollut vuonna 2003 voimaan tulleen lain tarkoitus ja perusteluista asiaan löytyy selvennystä (esim. asiaa koskeva työryhmämuistio).

Finanssivalvonta on tulkinnut asian olevan laissa tarkoitettu välittömästi työnantajan oikeuksia ja velvollisuuksia koskeva asia, vaikka on selvää, että kannansiirto on mahdollisuus tai uhka, jonka vaikutukset realisoituvat vasta myöhemmin – ei välittömästi. Ei ole myöskään tasapuolista, että kannansiirto purkutilanteessa ei vaadi kaikkien suostumusta, koska sääntöjä ei tarvitse muuttaa.

Finanssivalvonnan tulkinta on myös tarkoittanut sitä, että käytännössä vain eläkesäätiöissä ja eläkekassoissa (niihin kannansiirtoja tehtäessä vaaditaan rankkaa kaikkien työnantajien suostumusta), vaikka lain esitöissä selvästi mainitaan, että asiantilaa muutetaan ja että kannansiirron voi tehdä kevennetyllä menettelyllä. Vaatimus johtaa kohtuuttomuuksiin, kun eläkesäätiössä tai -kassassa voi olla useita satoja ja vähintäänkin kymmeniä työnantajia. Lisäksi miksi enää hallituksen tai kassankokouksen tarvitsisi edes tehdä päätöstä asiasta, jos asiaan kuitenkin edellytetään kaikkien työnantajien suostumus eläkesäätiöissä ja 2/3 työnantajien suostumus kassoissa. Kassankokouksella pitäisi olla valta tehdä asiassa päätös ja se tulkoon kassankokoukseen, joka katsoo etunsa sitä vaativan. Ei muuallakaan yhtiöoikeudessa yhtiökokouksen lisäksi vielä edellytetä yhtiökokoukseen osallistumattomien henkilöiden suostumusta esim. yhtiöjärjestyksen muuttamiseen.

3 luvun 17 §

Sen mitä pykälässä todetaan, että ”säännöissä voidaan määrätä, että kassankokouksen puheenjohtaja on valittava osakkaiden keskuudesta, pitäisi koskea myös kassankokouksen sijasta toimivaa edustajistoa eli sen puheenjohtajaa.

4 luvun 7 §

Tulisi harkita, voidaanko eläkesäätiöiden ja kassojen jäsenten vähimmäislukumäärää laskea vrt. työeläkeyhtiöt, joissa vähimmäismäärä on 3 (vaikka faktisesti työeläkeyhtiöissä onkin enemmän hallituksen jäseniä).

Olen harmistunut siitä, että tarkoin perustelemani ehdotus siitä, että myös työntekijäjäsenet voisivat nimittää hallitukseen muita kuin pelkästään keskuudestaan valitsemia muita työnantajan palveluksessa olevia työntekijöitä ei ole vielä johtanut muutokseen. Asiaan on monta puoltavaa syytä.

- on kaikkien etu, jos hallituksessa on asiantuntemusta
- etu, jos hallitukseen voidaan valita motivoituneita henkilöitä eikä pakottaa esim. valitsemaan haluton eläkeläinen
- ei pakottaisi purkamaan tilanteessa, jossa työntekijöistä ei löydy halukkaita/osaavia hallituksen jäseniä. Käytännössä tämä on voinut jo olla syy parissa purussa.
- työnantajien ja työntekijöiden tietotasapaino olisi enemmän balanssissa

- hallitukseen voidaan nimittää ja hallituksessa käsitellä asioita myös tavalla, että esteellisten ei ole pakko olla mukana. Nykytulkinta on, että jos kaikki ovat esteellisiä, kukaan ei ole esteellinen. Koska eläkejärjestely aina koskee työntekijän etuuksia, heidän on voitu aina olevan tietyllä tavalla ”esteellisiä”, mutta myös asemassa, että heidän on päätös tehtävä.
- finanssivalvonnan vaatimus, että 1/3 jäsenistä on oltava institutionaalisen sijoitustoiminnan ammattilaisia ei ole oikein. Nyt johtaa siihen, että käytännössä kaikkien työnantajien edustajien on oltava institutionaalisen sijoitustoiminnan ammattilaisia. Eläkesäätiössä tämä tarkoittaa 1/3x7= kolmea ja kassoissa 2 (1/3x6). **Ehdotan, että lakiin kirjoitettaisiin sijoitustoiminnan osaamisvaatimuksen olevan suhteellinen eli siinä otettaisiin huomioon eläkesäätiön/eläkekassan harjoittama sijoitustoiminta, lisäksi määrän voisi täsmentää vähintään yhteen tai enintään kahteen henkilöön hallituksesta (Finanssivalvonnan lisäeläkelaitoksilta edellyttämä vaatimus on ollut hyvin vaativa näyttö institutionaalisen sijoitustoiminnan osaamisesta). On edelleen sellaisiakin eläkelaitoksia, joissa sijoitustoiminta on pääosin takaisinlainausta.**

Finanssivalvonnan vaatimukset suhteessa työeläkeyhtiöihin näyttävät erikoisilta, sillä kuinka moni työeläkeyhtiön hallituksessa oleva todella omaa vankan kokemuksen institutionaalisen sijoittajan varainhoidosta riittävän pitkältä ajalta ottaen huomioon, että suuri osa hallituksen jäsenistä on työmarkkinakeskusjärjestöjen nimittämiä ja jos talousjohtaja, pankinjohtaja ja rahoitusjohtaja eivät osaamisestaan huolimatta pysty näyttämään riittävää ammattitaitoa institutionaalisen varainhoidosta lisäeläkesäätiössä, kuinka samalla tittelillä olevat henkilöt työeläkeyhtiössä ovat päteviä? Vaatimukset eivät tunnu olevan tasapainossa.

Sanamuodosta pitää poistaa vakuutetut valitsevat-keskuudestaan

Toimitusjohtajalle ei tulisi asettaa institutionaalisen sijoittajan vaatimusta. Asiaa käsiteltiin työryhmässä eikä siitä kirjoitettu pykälää. On olemassa erilaisia eläkesäätiöitä ja eläkekassoja. Osa toimitusjohtajista (varsinkin pienemmissä) omaa kokemusta muualta kuin sijoitustoiminnasta (he voivat olla yhteisönsä rahoitus- talous- tai henkilöstöjohtajia ja hallitus tai sijoitusvaliokunta tekee sijoitustoimintaa koskevat päätökset. Asettamalla esimerkiksi toimitusjohtajalle institutionaalisen ammattimaisen sijoitustoiminnan vaatimus, ei oteta huomioon eläkelaitosten toiminnan volyyymi eikä substanssieroja. Toivomme ettei tähän ryhdytä. Siinä tapauksessa uusi eläkesäätiö tai -kassa voitaisiin perustaa vain edellyttäen, että tehtävään palkataan kokenut varainhoitaja toimitusjohtajaksi.

Jos kysymyksessä on lisäeläkelaitos, jossa työnantajalla ei ole lisämaksuvelvollisuutta, pitäisi eläkelaitoksella ja työnantajilla niin halutessaan olla edelleen mahdollisuus valita hallitukseen pelkkiä työntekijöiden edustajia – yksi lisäeläkekassa toimii tällä periaatteella. Olisi kohtuutonta, edellyttää tämän eläkekassan valitsevan vastoin tahtoaan hallitukseen myös työnantajien edustajia, jotka eivät ole toimintaan halunneet osallistua.

4 luvun 25 §

Työeläkevakuutusyhtiöstä annetussa laissa Finanssivalvonnalla ei ole oikeutta antaa tarkempia määräyksiä hallituksen kelpoisuutta koskevasta selvityksestä. Aito huolemme on, että tämä voi johtaa myös lakisäateistä eläketurvaa hoitavilla eläkelaitoksilla ankarampiin vaatimuksiin kuin työeläkeyhtiöillä. Työeläkeyhtiöiden hallitusten jäsenet eivät silmämääräisesti näyttäisi täyttävän niitä ehtoja, joita Finanssivalvonta on edellyttänyt lisäeläkkeitä hoitavilta eläkelaitoksilta (vähintään 1/3 institutionaalisen sijoitustoiminnan ammattilaisia), vaikka pykälän sisältö on lievempi kuin lakisäateistä eläketurvaa hoitavien työeläkeyhtiöiden.

5 luvun 9 §

Laaduntarkastus ei voi kuulua eläkesäätiö- ja eläkekassalakiin. Asia sisältyy tilintarkastuslakiin ja tilintarkastajien on noudatettava sitä.

12 luvun 8 §

Toivoisin, että perusteluissa voitaisiin täsmentää, että vakuutuskannan luovutuksesta päättäminen ei ole silloinkaan kaikkien työnantajien suostumusta edellyttävä asia, jos sääntöjä joudutaan sen vuoksi muuttamaan. Lainsäätäjä ei tätä ole tarkoittanut ja lakia kirjoittanut Finanssivalvonnan edesmennyt lakimieskin koulutustilaisuudessa ennen lain voimaantuloa totesi tämän mm. jakamissaan luentomonisteissa. Tätä tulkintaa myös Finanssivalvonnassa noudatettiin aina viime vuosiin saakka.

Eläkesäätiöissä on esim. edellytetty tähän saakka, että säännöissä kerrotaan työnantajat. Näin ollen jokaisen yksittäisenkin työnantajan liittäminen eläkesäätiöön on edellyttänyt kaikkien työnantajien suostumusta vastoin lain tarkoitusta. Finanssivalvonta on esimerkiksi edellyttänyt yhdessä tapauksessa 100-300 työnantajan suostumukset, mutta tiettävästi luopui ehdottomasta vaatimuksesta ainoastaan sen vuoksi, että tässä tapauksessa ”asialla oli kaiken lisäksi vähäinen merkitys”.

Finanssivalvonta voi kuitenkin mainitun soveltamansa periaatteen vuoksi vaatia jopa uuden lain mukaiseen sääntöjen muuttamiseen kaikkien työnantajien suostumuksen, eli muutos jolla osakkaita ei enää mainita säännöissä, vaan osakasluettelossa.

13 luvun 1 §:n 3 momentti

Luettelosta, jossa viitataan 12 luvun sovellettaviin säännöksiin, pitäisi poistaa 16 §. Ei tunnu tarkoituksenmukaiselta, että Kilpailu- ja Kuluttajaviranomaiselta pitäisi pyytää lausunto laissa vaatiman edellytyksen (liian vähän vakuutettuja työntekijöitä tai liian heikko vakavaraisuus) alittamisesta.

13 luvun 2 §

Pykälän 1 -kohdassa on tarpeeton ja sekaannuttava virke, joka tulisi poistaa. ”, jos se on mainitussa pykälässä säädettyä kokoa suurempi,”

4-5 kohdat ovat oleellisilta osin yhteneväiset, joten ne tulisi yhdistää ja tarpeettomat päällekkäisyydet poistaa. Kummassakaan tapauksessa eläkelaitoksessa ei ole yhtään osakasta.

näyttäisi siltä, että eläkesäätiön kantaa ei voitaisi luovuttaa eläkekassaan, mutta toisen eläkekassan kanta voidaan. Tässä ei ole logiikkaa?

14 luvun 8 § 3 momentti

Jos eläkelaitos on asetettu konkurssiin, sen vakavaraisuuspääoma tulisi kokonaan siirtää vastaanottavalle eläkelaitokselle siihen määrään saakka, että siirtyvä vakavaraisuuspääomaprocentti tulee vastaan. Jos

tällainen omituinen tapaus sattuisi, siirtyvän vakavaraisuuspääoman ylittävät varat pitäisi palauttaa osakkaille.

Tietenkin on, että eläkelaitoksella olisi tällaisessa tilanteessa ilmeisesti mahdollisuus peruuttaa konkurssi ja jatkaa toimintaansa?

14 luvun 8 § 4 momentti

Toiseksi viimeisellä rivillä on virheellisesti kirjoitettu sovellettavaksi momentiksi 1 momentti, vaikka sen pitäisi olla 2 momentti.

14 luvun 10 §

Ei ole tarkoituksenmukaista, että vastaanottavaan eläkelaitokseen siirrettäisiin vakavaraisuutta konkurssilaitoksesta vain vakavaraisuusrajan verran, jos eläkelaitoksessa jostain syystä olisi enemmän vakavaraisuutta. Olisi hyvin epätarkoituksenmukaista sen vuoksi laittaa eläkelaitos uudelleen selvitystilaan vain käsitelläkseen edellisestä konkurssista vakavaraisuusrajan ylittäneiden varojen jakoa.

Jos konkurssiin asetettu eläkelaitos kummallisesta syystä onnistuisi kartuttamaan vakavaraisuuttaan vakavaraisuusrajaa korkeammaksi, myös nämä varat olisi siirrettävä vakuutuskannansiirrossa vastaanottavaan laitokseen aina siihen määrään saakka, että siirtyvän vakavaraisuuspääoman prosenttimäärä tulee vastaan. Sen ylittävät varat pitäisi palauttaa osakkaille.

Pykälässä on myös viittaus 34 §:än, jota ei ole olemassa.

Kehitysehdotukset

1 luvun 6 §

Tulisi harkita, voitaisiinko eläkesäätiöihin jättää joitakin pienempiä vakuutuskantoja niitä siirtämättä, kun työnantajasta myydään pala pois tai edellyttää siirtoja vain aktiivien työsuhteiden osalta (eli että saisi jättää eläkeläiset siirtämättä). Vaihtoehto vähentäisi kustannuksia ja viranomaisen työtä sekä helpottaisi osaltaan

4 luvun 9 §, 3 momentti

Eläkelaitoksen perustamisen hallintoa voisi keventää poistamalla kohdasta varajäsenet. Varajäsenille ei perustamisessa ole käyttöä.

KIRJOITUSVIRHEET JA VASTAAVAT

1 luvun 1 §

Soveltamisalan 2 momentissa kirjoitusvirhe sanassa "toimintaan".

4 luvun 9 §

Kolmannessa momentissa lukee "Näistä kahden ja heidän varajäsentensä on oltava henkilöitä, jotka voivat olla vakuutettuna..."

Uudessa laissa varajäsenten määrä laskee yhteen. Varajäsentensä on monikossa ja viittaa voimassa olevaan vanhaan lakiin. Sama toistuu perusteluissa.

14 luvun 2 § ja 8 §

1-2 momentti ovat käytännössä sisällöltään identtisiä. Käsittelevät samaa asiaa.

Myös 8 §:n 1 momentissa käsitellään selvitystilaa koskevia pykäläiä, joita sovelletaan myös konkurssissa olevaan eläkelaitokseen. Mainituista syistä johtuen jotkut tulivat johtopäätökseen, että laki ei tällä hetkellä mahdollistaisi tarkoitettua vakuutuskannan siirtoa eläkekassoille.

Ismo Heinström

Eläkesäätiöyhdistys